

فهرست

• ریاضی •

۱۳۴	درس یازدهم: نویسنده‌ی بزرگ	
۱۳۸	درس دوازدهم: ایران عزیز	۷
۱۴۲	درس سیزدهم: درس آزاد	۱۶
۱۴۵	درس چهاردهم: ایران آباد	۲۷
۱۴۹	درس پانزدهم: دریا	۳۷
۱۵۳	درس شانزدهم: اگر جنگل نباشد	۴۸
۱۵۶	درس هفدهم: چشم‌های آسمان	۵۰

فصل اول: الگوها

فصل دوم: عددهای چهار رقمی

فصل سوم: عددهای کسری

فصل چهارم: ضرب و تقسیم

آزمون نوبت اول

فصل پنجم: محیط و مساحت

فصل ششم: جمع و تفریق

فصل هفتم: آمار و احتمال

فصل هشتم: ضرب عددها

آزمون نوبت دوم

• علوم •

۱۶۲	درس اول: زنگ علوم	
۱۶۴	درس دوم: خوراکی‌ها	۷۰
۱۶۸	درس سوم: مواد اطراف ما	۷۸
۱۷۲	درس چهارم: اندازه‌گیری مواد	۸۶
۱۷۶	درس پنجم: آب ماده‌ی بالرزش	۸۹
۱۷۹	درس ششم: زندگی ما و آب	۹۲
۱۸۳	درس هفتم: نور و مشاهده‌ی اجسام	۹۶
۱۸۶	درس هشتم: جستجو و کنیم و بسانیم	۱۰۰
۱۸۸	درس نهم: نیرو، همه‌جا (۱)	۱۰۵
۱۹۲	درس دهم: نیرو، همه‌جا (۲)	۱۱۰
۱۹۷	درس یازدهم: بکارید و ببینید	۱۱۴
۲۰۱	درس دوازدهم: هر کدام جای خود (۱)	۱۱۸
۲۰۵	درس سیزدهم: هر کدام جای خود (۲)	۱۲۲
۲۰۹	درس چهاردهم: از گذشته تا آینده (زنگه‌داری مواد غذایی)	۱۲۶

ستایش

درس اول: محله‌ی ما

درس دوم: زنگ ورزش

درس سوم: آسمان آبی، طبیعت پاک

درس چهارم: آواز گنجشک

درس پنجم: بلدرچین و برزگر

درس ششم: فداکاران

درس هفتم: کار نیک

درس هشتم: پیراهن بهشتی

درس نهم: بوی نرگس

درس دهم: یار مهربان

• هدیه‌های آسمان •

- ۲۵۹ درس دوم: من بزرگ‌تر شده‌ام
- ۲۶۱ درس سوم: آیا ما مثل هم هستیم؟
- ۲۶۳ درس چهارم: اعضای خانواده
- ۲۶۵ درس پنجم: خانواده‌ام را دوست دارم
- ۲۶۷ درس ششم: تغییر در خانواده
- ۲۶۸ درس هفتم: از بزرگ‌ترها قدردانی کنیم
- ۲۷۰ درس هشتم: چرا با هم همکاری می‌کنیم؟
- ۲۷۲ درس نهم: مقررات خانه‌ی ما
- ۲۷۴ درس دهم: نیازهای خانواده چگونه تأمین می‌شود؟
- ۲۷۶ درس یازدهم: منابع
- ۲۷۸ درس دوازدهم: درست مصرف کنیم
- ۲۸۰ درس سیزدهم: بازیافت
- ۲۸۳ درس چهاردهم: خانه‌ام را دوست دارم
- ۲۸۴ درس پانزدهم: خانه‌ها با هم تفاوت دارند
- ۲۸۷ درس شانزدهم: خانه‌ی شما چه شکلی است؟
- ۲۹۰ درس هفدهم: از خانه محافظت کنیم
- ۲۹۲ درس هجدهم: مدرسه‌ی دوست‌داشتني ما
- ۲۹۴ درس نوزدهم: مکان‌های مدرسه را بشناسیم
- ۲۹۶ درس بیستم: خانه‌ی شما کجاست؟
- ۲۹۷ درس بیست و یکم: جهت‌های اصلی
- ۲۹۹ درس بیست و دوم: پُست
- ۳۰۱ درس بیست و سوم: ایمنی در کوچه و خیابان
- ۳۰۵ پاسخ‌نامه‌ی تشریحی

- ۲۱۴ درس اول: آستین‌های خالی
- ۲۱۵ درس دوم: غروب یک روز بهاری
- ۲۱۷ درس سوم: همیشه با من
- ۲۱۹ درس چهارم: در کاخ نمرود
- ۲۲۱ درس پنجم: روز دهم
- ۲۲۳ درس ششم: بانوی قهرمان
- ۲۲۵ درس هفتم: بوی بهشت
- ۲۲۷ درس هشتم: جشن تکلیف
- ۲۲۹ درس نهم: گفت‌وگو با خدا
- ۲۳۲ درس دهم: ماه مهمانی خدا
- ۲۳۴ درس یازدهم: عید مسلمانان
- ۲۳۶ درس دوازدهم: سخن آسمانی
- ۲۳۸ درس سیزدهم: انتخاب پروانه
- ۲۴۰ درس چهاردهم: اُم ابیها
- ۲۴۲ درس پانزدهم: همسفر ناشناس
- ۲۴۵ درس شانزدهم: داناترین مردم
- ۲۴۷ درس هفدهم: خواب شیرین
- ۲۴۹ درس هجدهم: آینه‌ی سخنگو
- ۲۵۱ درس نوزدهم: گندم از گندم بروید
- ۲۵۴ درس بیستم: باع همیشه بهار

• مطالعات اجتماعی •

۲۵۷

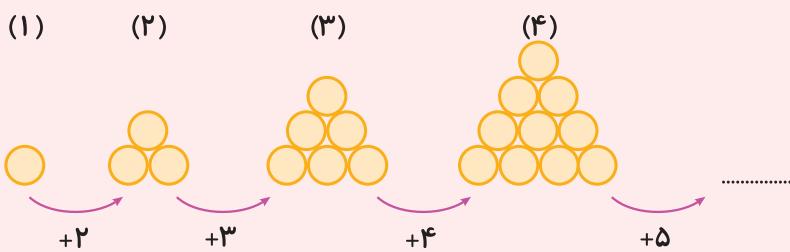
درس اول: من به دنیا آمدم

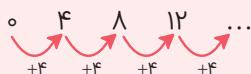
مقدمه در این فصل می‌خواهیم ابتدا یکی از راهبردهای حل مسئله را ببینیم؛ سپس به شمارش چندتا چندتا، ماشین‌های ورودی - خروجی، ساعت در بعدازظهر، الگوهای متقارن و معرفی مکعب می‌پردازیم.

درس اول: الگویابی

یکی از مهارت‌های مهم در ریاضی کشف الگو بین یک دسته از اعداد یا اشکال است.
الگوهای مقابله را نگاه کنید:

همان‌طور که می‌بینید، تعداد دایره‌های هر شکل با شمارهٔ شکل بعدی جمع می‌شود و شکل جدید ساخته می‌شود.
هر عدد با ۴ جمع می‌شود و عدد بعدی ساخته می‌شود.

در این‌گونه مسئله‌ها بین عددها یا شکل‌ها رابطه‌ای وجود دارد که شما باید با خلاقیت خود این رابطه‌ها را پیدا کنید. برای مثال در الگوی عددی بالا هر عدد با ۴ جمع می‌شود و عدد بعدی ساخته می‌شود. پیداکردن این که هر عدد با ۴ جمع شده و عدد بعدی ساخته شده را الگویابی می‌گوییم. همین‌طور در الگوی شکلی نیز پیداکردن رابطه بین شکل‌ها الگویابی است؛ بنابراین پیداکردن نظم یا رابطه بین شکل‌ها یا عددها در یک الگو الگویابی نام دارد.

مثال

در الگوی عددی بالا از هر عدد ۵ تا کم شده و عدد بعدی درست شده است. به این‌که چگونه اعداد در حال تغییر هستند توجه کردیم و الگویابی کردیم.

درس ا پرسش‌هایی

۱ الگوهای شمارش چندتا چندتا را ادامه دهید.

(الف) ۲, ۵, ۸, ۱۱, ..., ..., ..., ...

(ب) ۱۰, ۱۵, ۲۰, ..., ..., ..., ...

(پ) ۷, ۱۴, ۲۱, ۲۸, ..., ..., ..., ...

(ت) ۱, ۳, ۶, ۹, ۱۵, ..., ..., ..., ...

۲ الگوهای شمارش را، رو به عقب کامل کنید.

(الف) ..., ..., ..., ..., ۵۰۰, ۶۰۰, ۷۰۰

(ب) ..., ..., ..., ..., ۴۴, ۴۶, ۴۸

(پ) ..., ..., ..., ..., ۲۷, ۳۰, ۳۳

(ت) ..., ..., ..., ..., ۴۵, ۵۰, ۶۵, ۷۵

۳ سارا ۱۴ شکلات دارد. اگر هر روز ۲ تا از آن‌ها را بخورد، چند روز بعد همه‌ی شکلات‌های او تمام می‌شود؟

یک مغازه‌دار از هر لیوانی که می‌فروشد ۱۰۰ تومان سود می‌کند. جدول زیر را کامل کنید.

تعداد لیوان‌های فروخته‌شده	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
سود لیوان‌های فروخته‌شده	۱۰۰	۲۰۰					

+۱۰۰

۴ الگوها را ادامه دهید و رابطه‌ی بین عددها را رو به روی آن مانند نمونه بنویسید.

نمونه: عددها ۹ تا اضافه می‌شوند.

۰, ۹, ۱۸, ۲۷, ۳۶, ۴۵

(الف) ۴۵, ۴۸, ۵۱, ..., ..., ...

(ب) ۲, ۱۰, ۱۸, ..., ..., ...

(پ) ۴۰, ۳۵, ۳۰, ..., ..., ...

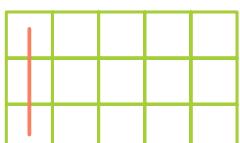
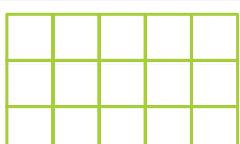
(ت) ۲۶, ۲۲, ۱۸, ..., ..., ...

درس دوم: شمارش چندتا چندتا

یکی از کاربردهای الگویابی شمارش چندتا چندتاست. به مثال زیر توجه کنید.

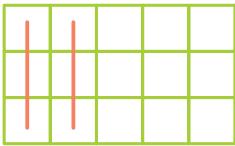
مثال می‌خواهیم تعداد مربع‌های کوچک شکل رو به رو را به وسیله‌ی الگویابی به صورت

چندتا چندتا بشماریم:

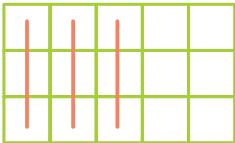

مرحله‌ی (۱): هر خط قرمز ۳ مربع را می‌شمارد؛ پس در شکل مقابل ۳ مربع را شمردیم.

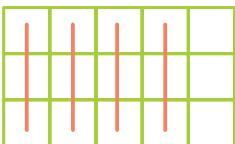
مرحله‌ی (۲): در شکل روبرو یک خط قرمز دیگر به شکل قبل اضافه شده است؛ پس ۲ خط قرمز داریم که یعنی ۶ مربع را شمردیم.

مرحله‌ی (۳): یک خط قرمز دیگر به شکل اضافه شده است؛ در نتیجه ۹ مربع را شمردیم.

مرحله‌ی (۴): در اینجا ۴ خط قرمز داریم که یعنی ۱۲ مربع شمرده شده است.

مرحله‌ی (۵): ۵ خط قرمز داریم که یعنی ۱۵ مربع را شمرده‌ایم. مشاهده می‌کنیم که همه‌ی مربع‌ها خط خورده‌اند؛ پس یعنی همه‌ی مربع‌ها را شمردیم؛ در نتیجه شکل ما ۱۵ مربع کوچک دارد.

$$3, 6, 9, 12, 15$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 15$$

برای شمارش بالا جمع روبرو را نیز می‌توان نوشت.

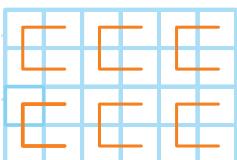
به این معنی که هر خط قرمز ۳ مربع می‌شمارد و ۵ خط داریم؛ پس ۵ تا عدد ۳ را با هم جمع می‌کنیم.

☞ کاری که در بالا انجام دادیم را **شمارش چندتا چندتا** می‌گوییم.

پرسش‌های درس ۲

☞ برای پیداکردن تعداد مربع‌های هر یک از شکل‌های زیر، با توجه به دسته‌بندی آن یک جمع و یک شمارش چندتا چندتا بنویسید.

۹

تعداد مربع‌های کل شکل $4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 20$

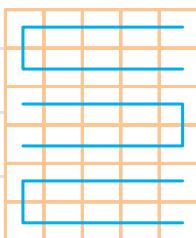
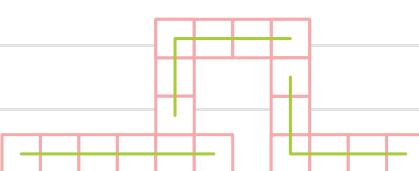
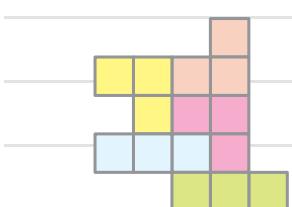
نمونه:

تعداد مربع‌های کل شکل $4, 8, 12, 16, 20, 24$

(پ)

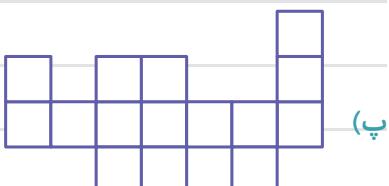
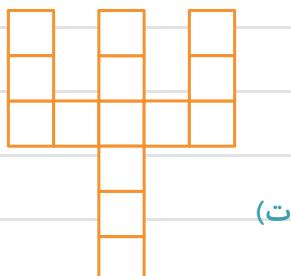
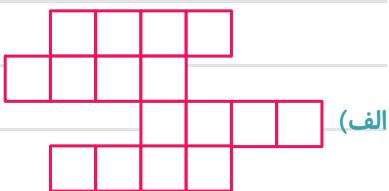
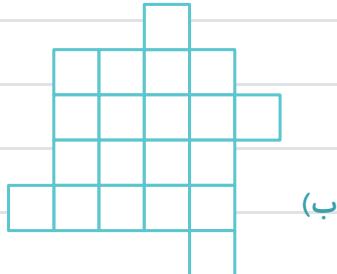
(ب)

(الف)

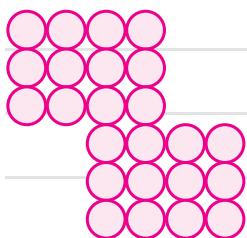

شکل‌های زیر را دسته‌بندی کنید و به کمک الگوهای شمارش چندتا چندتا و نوشتمن یک عبارت جمع، تعداد مربع‌های هر شکل را به دست آورید.

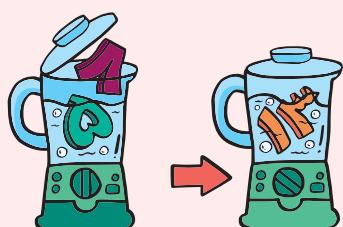

دایره‌های شکل مقابل را به ۳ روش دسته‌بندی کنید و با شمارش چندتا چندتا تعداد آن‌ها را به دست آورید.

درس سوم: ماشین‌های ورودی-خروجی

در اطراف ما ماشین‌های ورودی و خروجی زیادی وجود دارد. مثلًاً دستگاه آبمیوه‌گیری را در نظر بگیرید. **ورودی** دستگاه مقداری میوه است که ما به آن می‌دهیم. دستگاه عملیاتی روی میوه انجام می‌دهد که آب میوه گرفته می‌شود. آبمیوه‌ای که ما دریافت می‌کنیم، **خروجی** دستگاه است.

در ریاضی نیز ما یک چنین دستگاهی داریم که یک سری عدد به آن می‌دهیم (ورودی)؛ عملیاتی ریاضی (جمع یا تفریق) روی آن عدددها انجام می‌شود و عدددهای جدید از آن خارج می‌شود (خروجی). به چنین دستگاهی در ریاضی **ماشین ورودی - خروجی** می‌گوییم.

درس نامه

معنی واژگان

صمیمی: همدل و مهربان

بخشنده: کسی که از آن چه که دارد به دیگران می‌بخشد.

سنjacak: حشره‌ای زیبا و تندربرواز با دو جفت بال

صف: نرم و پاک

نازک و بلند، چشم‌های بزرگ و شاخک‌های بلند

بی‌کینه: بدون دشمنی

آفرید: پدیدآورده، خلق‌کرده، ساخت

واژگان هم خانواده

صمیمی، صمیمیت

بخشنده، بخشدگی، بخشش

آفرید، آفریننده، آفرینش

واژگان مخالف (متضاد)

کینه ≠ دوستی

روشن ≠ تاریک، خاموش

بهتر ≠ بدتر

بخشنده ≠ خسیس

قشنگ ≠ زشت

گرم ≠ سرد

خنده ≠ گریه

مهربان ≠ نامهربان

۸۹

واژگان مهم املایی

ستایش - بخشنده - سنjacak - رنگین‌کمان - صمیمی‌تر - ساده - صاف - بی‌کینه - روشن

معنی شعر: «خداوند رنگین‌کمان»

به نام خداوند رنگین‌کمان

خداوند بخشندهی مهربان

به نام خداوندی که خالق و آفرینندهی رنگین‌کمان است. او خداوندی بخشنده و مهربان است.

خداوند سنجاقک رنگرنگ

خداوند پروانه‌های قشنگ

خداوندی که سنجاقک‌های رنگرنگ و پروانه‌های زیبا و قشنگ را پدید آورده است.

خدایی که آب و هوا آفرید

درخت و گل و سبزه را آفرید

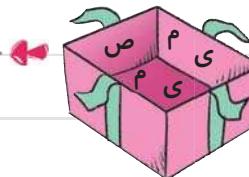
خداوندی که آب و هوا و درخت و گل و سبزه را خلق کرد.

خدایی که از بوی گل بهتر است
خدایی که از بوی گل بهتر و از خندهی مادر است.
خدایا به ما مهریانی بده
خدایا به ما مهریانی بیاموز و به ما دلی ساده و آسمانی عطا کن.
دلی صاف و بی‌کینه، مانند آب
خداآوندا به ما دلی پاک و بدون دشمنی مثل آب بده، دلی که مثل آفتاب گرم و روشن (مهریان با دیگران) باشد.

پرسش‌ها

۱ با حروف درهم‌ریخته‌ی زیر کلمه بسازید، سپس با هر کدام یک جمله‌ی زیبا بنویسید.

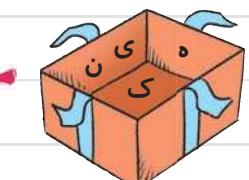
جمله:

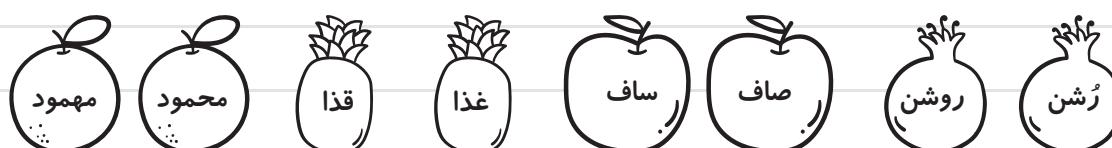
جمله:

جمله:

۲ شکل صحیح هر کلمه را رنگ بزنید.

۹۰

۳ درون واژه‌های زیر را مانند نمونه پر کنید.

آفرید   بی‌کینه   سنجاقک   رنگارنگ   ستایش

۴ معنی هر یک از بیت‌های زیر را بنویسید.

الف) خدایی که از بوی گل بهتر است   صمیمی‌تر از خندهی مادر است

ب) دلی صاف و بی‌کینه مانند آب   دلی روشن و گرم چون آفتاب

۵ با قراردادن نقطه، واژه‌های متفاوتی بسازید.

سر سر

رار رار

سام سام

۶ کلمات مخالف را به هم وصل کنید.

روز روشن

تاریک بخششده

حسیس گرم

سرد خنده

گریه شب

۷ جملات زیر از آخر به اول نوشته شده‌اند، آن‌ها را از اول به آخر بنویسید.

کرد - خلق - را - درختان - و - هوا - آب، - خداوند

(الف)

است - آورده - پدید - را - زیبا - و - قشنگ - پروانه‌های - او

(ب)

۸ جملات زیر را به دلخواه کامل کنید.

(الف) ایمان کتاب را ..... برداشتند.

(ب) دانش‌آموzan ..... را پوشید.

(ت) احمد ..... تلویزیون را خاموش کرد.

در کدام گزینه، واژه‌ها به ترتیب حروف الفبا نوشته شده‌اند؟

۹ (۱) درخت، پروانه، گل، سنجاقک

(۲) گل، درخت، پروانه، سنجاقک

(۳) پروانه، درخت، سنجاقک، گل

(۴) سنجاقک، گل، درخت، پروانه

(۱) مخالف کلمه‌ی کینه کدام است؟

(۲) دشمنان

(۱) دشمنی

(۳) دوستان

(۳) دوستی

درس نامه

معنی واژگان

گنبد: برآمدگی که بر بالای مسجد
می‌سازند.
بازارچه: بازار کوچک
گلدسته: مناره، دو ستون کنار
گنبد مسجد را گلدسته می‌گویند.

فیروزه‌ای: آبی متمایل به سبز
نگران: دلوایپس
عظمت: بزرگی
بوستان: باغ، پارک
 محله: قسمتی از یک شهر یا روستا

اطراف: دور و بر
برگزار می‌شود: بر پا می‌شود.
ثبت نام: نام‌نویسی، نوشتن اسم
قنادی: شیرینی‌فروشی
دکان: مغازه

وازگان هم‌خانواده

خبر - اخبار - خبرنگار
خارج - خروج - اخراج
غذا - تغذیه - مغذی

تعداد - متعدد - عدد
احساس - حس - حساس
ثبت - ثابت - اثبات

جمعیّت - جمع - جامعه
عظمت - عظیم - اعظم
مشکل - اشکال

وازگان مخالف (متضاد)

ناراحت

تابستان ≠ زمستان

تازه ≠ کهنه

جدید ≠ قدیم

انتها ≠ ابتدا

خارج ≠ داخل

جلو ≠ عقب

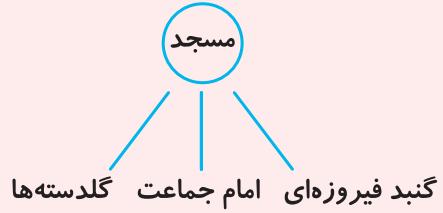
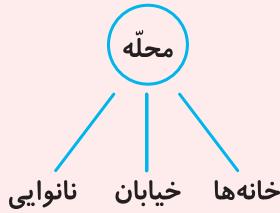
٩٢

وازگان مهم املایی

خانواده‌اش - محله - ثبت نام - هنوز - عادت - ناراحت - وسایل - دقّت - اطراف - صفات نانوایی - مغازه - مواد غذایی - قنادی - گنبد فیروزه‌ای - گلدسته - عظمت - فضای سبز - بوستان - فوتبال - مسابقه - بهارستان - برگزار - قبلًا - معروفی - نظر - دروازه‌بان - خاطرات - احساس - بایستد - تشنگ - عصا

وازه‌آموزی

گاهی با دیدن یا شنیدن یک کلمه، به یاد واژه‌های دیگری می‌افتیم. مثلًا وقتی واژه‌ی مدرسه را می‌شنویم کلمه‌های «کلاس، معلم، دوستان، کتاب، دفتر و ...» در ذهن ما نقش می‌بندد.

دانش زبانی

در زبان فارسی برای جمع‌بستن کلمات از نشانه‌های «ان، ات، ها» استفاده می‌شود.

مثال درخت یعنی یک درخت. مسابقه یعنی یک مسابقه. بیمار یعنی یک بیمار. درخت‌ها یعنی چند درخت. مسابقات یعنی چند مسابقه، مسابقه‌ها. بیماران یعنی چند بیمار، بیمارها.

پرسش‌ها

۱ کلمات هم‌معنی را یک‌رنگ کنید.

شیرینی‌پز	دلواپس	نامنویسی	کینه
قناد	دور و بر	دشمنی	اطراف
ثبت نام	نگران	صمیمی	همدل

۲ دور کلمه‌ی صحیح خط بکشید.

(الف) مینا گفت: «ما (قبلن / قبلًاً) نیز این جشن را برگزار کردۀ‌ایم.»

(ب) وقتی امیر درون دروازه می‌ایستاد، خیال همه راحت بود که گل (نمی‌خوردند / نمی‌خورند).

(پ) (قلقلک، غلغلک) باعث خنده می‌شود.

(ت) مهتاب خیلی ناراحت بود؛ زیرا هنوز به محله‌ی جدید (عادت / آدت) نکرده بود.

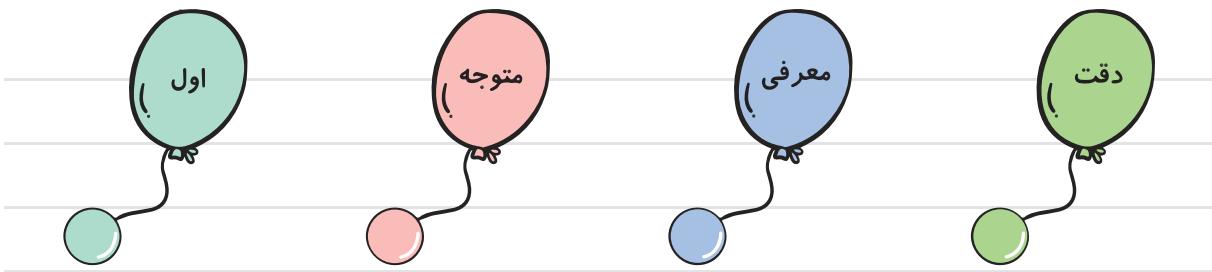
(ث) پدر دوستم (مقازه / مغازه) اسباب‌بازی فروشی کوچکی دارد.

۳ از میان کلمات زیر، واژه‌هایی را که جمع هستند، مشخص کنید.

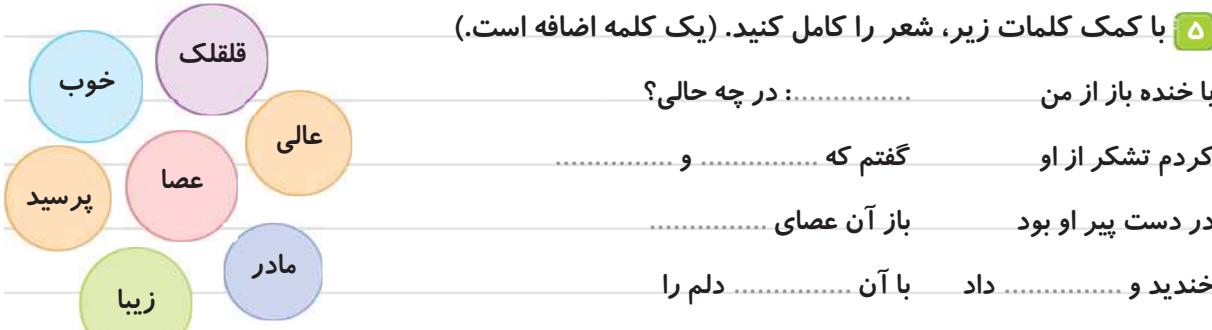
دستان، انتهای، بستان، وسایل، لحظات، گلستانه‌ها، دکان، رنگین‌کمان، خاطرات

۴ مانند نمونه، حرفی را که روی آن تشدید قرار می‌گیرد، داخل دایره بنویسید.

۵ با کمک کلمات زیر، شعر را کامل کنید. (یک کلمه اضافه است.)

۶ جاهای خالی را با کمک کلمات زیر پر کنید.

۷ با دیدن واژه‌های زیر به یاد چه واژه‌های دیگری می‌افتد؟ در جاهای خالی بنویسید.

۹۴

۸ در متن زیر چند غلط املایی وجود دارد؟

پس از تماشای گونبد فیروزه‌ای مسجد حرکت کردیم و به چند مغازه‌ی مواده غذایی رسیدیم. صاحب یکی از مغازه‌ها پیرمردی مهربان بود. به کمک او توانستیم جای مناسبی برای امشب پیدا کنیم.

(۱) ۴ غلط

(۲) ۳ غلط

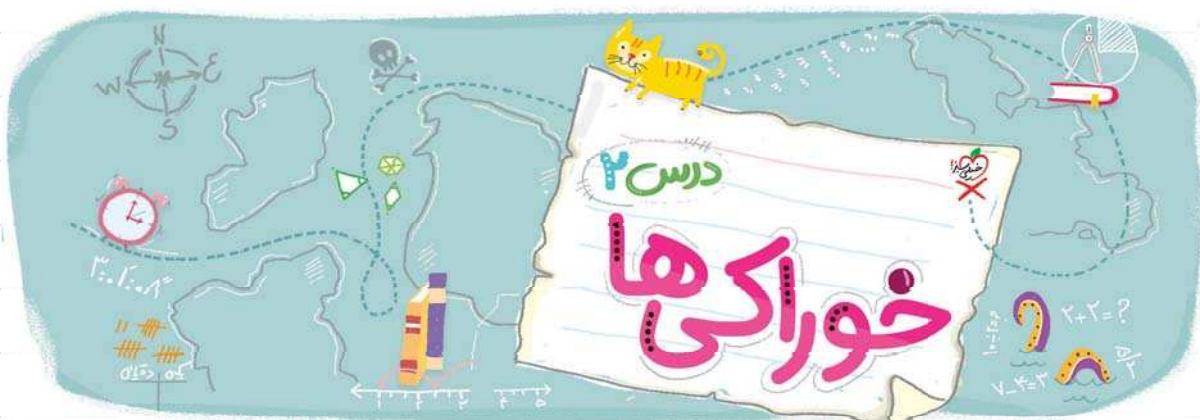
(۳) ۲ غلط

(۴) ۱ غلط

۹ آخرین کار یک پژوهشگر ..... است.

(۱) طرح سوال (۲) جمع‌آوری اطلاعات (۳) آزمایش	(۴) تهیه‌ی گزارش و نتیجه‌گیری
- ۱۰ کدام گزینه نادرست است؟
- (۱) پس از طرح پرسش به جمع‌آوری اطلاعات می‌پردازیم.
  - (۲) یک پرسشنامه‌ی خوب باید سوال‌های پیچیده‌ای داشته باشد.
  - (۳) یکی از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات مشاهده است.
  - (۴) یادداشت‌کردن اطلاعات به ما کمک می‌کند تا آن‌ها را فراموش نکنیم.

درس نامه

ما انسان‌ها برای حرکت‌کردن، نفس‌کشیدن، صحبت‌کردن، فکرکردن، نوشتن و ... به انرژی نیاز داریم و این انرژی را از طریق خوردن **غذاهای سالم و مقوی** به دست می‌آوریم. به طور کلی همه‌ی ما سه وعده‌ی غذایی اصلی داریم: **صبحانه، ناهار و شام**. خوردن وعده‌ی صبحانه بسیار اهمیّت دارد و بدن برای فعالیت روزانه‌ی خود به انرژی آن نیازمند است.

گروههای اصلی مواد غذایی

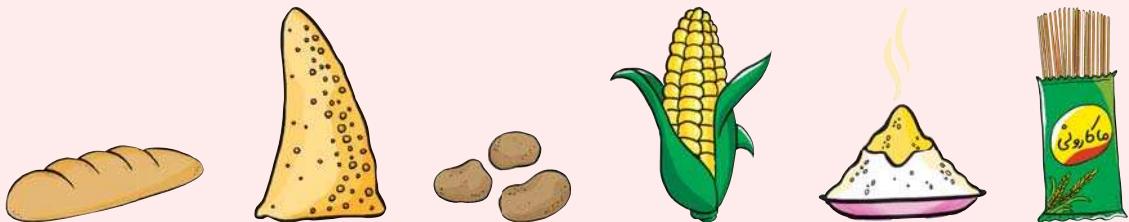
مواد غذایی به چهار گروه اصلی دسته‌بندی می‌شوند:

۱. **گوشت، حبوبات، لبنتیات و تخم مرغ**: این گروه شامل لبنتیات (ماست، دوغ، شیر، کشک، پنیر، بستنی و ...)، حبوبات (نخود، عدس، لوبیا، ماش، لپه و ...) و انواع گوشت (ماهی، مرغ، گوشت گاو و گوسفند و ...) و تخم مرغ است.

این غذاها مواد لازم را به بدن می‌رسانند و به **رشد بدن** ما کمک می‌کنند.

۲. نان، غلات و سیب‌زمینی: این گروه شامل انواع نان‌ها، ماکارونی، گندم، جو، سیب‌زمینی، ذرت و ... است. این مواد غذایی بعضی از ویتامین‌ها و مواد لازم را به بدن می‌رسانند و **انرژی** بدن ما را تأمین می‌کنند.

۳. چربی‌ها: این گروه شامل انواع روغن‌های گیاهی و جانوری مثل، روغن زیتون، روغن بادام، روغن ذرت، روغن آفتابگردان، کره، روغن حیوانی و ... است. این مواد **انرژی** بدن ما را تأمین می‌کنند.

توجه: در مصرف غذاهای چرب زیاده‌روی نکنیم زیرا برای سلامت ما مضر است.

۴. میوه‌ها و سبزی‌ها: این گروه شامل انواع میوه‌ها (سیب، پرتقال، کیوی، هلو، گیلاس، انگور و ...) و انواع سبزی‌ها (کاهو، کلم، کدو، بادمجان، هویج و ...) می‌باشد. این گروه ویتامین‌های بسیاری را به بدن ما می‌رسانند. ویتامین‌ها برای سلامتی و درست کارکردن بدن لازم هستند.

• مصرف برخی خوراکی‌های ناسالم مثل چیپس، پفک، نوشابه، سوسیس، کالباس و ... برای سلامت ما مناسب نیست. برای نگهداری مواد غذایی بهتر است آن‌ها را در **مکان و شرایط مناسبی** نگهداری کنیم.

• انواع روش‌های نگهداری مواد غذایی

کنسروکردن رب گوجه‌فرنگی، ماهی، ذرت و ...
شورکردن خیار، ماهی و گوشت
دودی کردن انواع ماهی‌ها و گوشت‌ها

یخ‌زدن انواع گوشت
خشک‌کردن برخی سبزی‌ها، نان و ...
ترشکردن انواع سبزی‌ها

: **مواد نگهدارنده :**

برخی مواد غذایی مثل کیک، کلوچه، نوشابه، آبمیوه‌ها، نوشیدنی‌ها و ... دارای مواد نگهدارنده هستند، این مواد سبب می‌شوند که خوراکی‌ها دیرتر فاسد شوند و مدت طولانی‌تری می‌توان از آن‌ها استفاده کرد.

توجه: مصرف مقدار زیاد مواد نگهدارنده به بدن ما آسیب می‌رساند.

• روی بسته‌بندی مواد غذایی که از فروشگاه تهیه می‌کنیم دو تاریخ نوشته شده است: تاریخ انقضا و تاریخ تولید، تاریخ انقضا مشخص می‌کند که ماده‌ی غذایی مورد نظر تا چه زمانی قابل مصرف است. تاریخ تولید نیز مشخص می‌کند که این ماده چه زمانی در کارخانه تولید شده است.

پرسش‌ها

۱ جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.

الف) برای سالم‌ماندن مواد غذایی باید آن‌ها در ..... نگهداری کرد.

ب) انسان‌ها برای کارکردن، حرکت‌کردن و نفس‌کشیدن به ..... سالم و مناسب نیاز دارند.

پ) زمان مصرف مواد غذایی بسته‌بندی شده بین تاریخ ..... آن می‌باشد.

ت) گروه غذایی نان و غلات به بدن ..... می‌دهند.

ث) به بعضی از مواد خوراکی، مواد ..... اضافه می‌کنند تا دیرتر فاسد شوند.

ج) برای نگهداری طولانی مدت گوشت بهتر است آن را در ..... قرار دهیم.

۲ درستی یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص کنید.

مصرف زیاد شکر و نمک برای بدن مفید است.

همه‌ی خوراکی‌ها دارای مواد نگهدارنده هستند.

برای نگهداری نان می‌توان آن را کنسرو کرد.

گوشت و لبندیات به رشد بدن کمک می‌کنند.

نخود و عدس در گروه حبوبات جای می‌گیرند.

ساندویچ کالباس، خوراکی مناسبی برای زنگ تفریح است.

میوه‌ها را باید در جای گرم و خشک نگهداری کنیم.

استفاده‌ی زیاد از مواد نگهدارنده باعث مسمومیت می‌شود.

۳ هریک از مواد غذایی به کدام گروه تعلق دارد؟ با وصل کردن نشان دهید.

میوه‌ها و سبزی‌ها

گوشت و تخم مرغ

نان و غلات

چربی‌ها

سیر روغن کنجد مرغ گوجه‌فرنگی موز ماهی ذرت

۴ مواد نگهدارنده به چه موادی گفته می‌شود؟

۵ به طور کلی مواد غذایی به چند گروه تقسیم می‌شوند؟ نام ببرید.

۴ برای پختن آش رشته از کدام گروههای غذایی استفاده می‌شود؟

۵ هر ماده‌ی غذایی را به روش نگهداری مناسب آن وصل کنید.

نگهداری در یخچال خشک کردن خشک زدن

گوشت نان میوه مرغ آجیل حبوبات سبزی

۶ کدامیک از خوراکی‌های زیر مواد نگهدارنده ندارند؟

(۱) سس مایونز (۲) بیسکویت (۳) کالباس (۴) ماهی

۷ کدام گزینه جزء گروه گوشت، حبوبات و لبنیات، نیست؟

(۱) پنیر (۲) خامه (۳) ماکارونی (۴) گوشت قرمز

۸ روغن، محصول کدامیک از گزینه‌های زیر است؟

(۱) ذرت (۲) دانه‌ی آفتابگردان (۳) کنجد (۴) همه‌ی موارد

۹ کدام گزینه جزء دسته‌ی چربی‌ها به حساب نمی‌آید؟

(۱) کره‌ی گیاهی (۲) روغن حیوانی (۳) خامه (۴) روغن زیتون

۱۰ مهم‌ترین وعده‌ی غذایی کدام است؟

(۱) صبحانه (۲) ناهار (۳) عصرانه (۴) شام

۱۱ کدامیک از موارد زیر جزء وعده‌های غذایی اصلی نیست؟

(۱) صبحانه (۲) ناهار (۳) عصرانه (۴) شام

۱۲ بدن انسان برای فعالیت کردن به ..... نیاز دارد.

(۱) لباس (۲) انرژی (۳) کفش (۴) سرپناه

۱۳ زیاده‌روی در مصرف کدامیک از مواد غذایی سبب افزایش بیماری‌های قلبی می‌شود؟

(۱) چربی‌ها و نمک (۲) نان و غلات

(۳) گوشت و لبنیات (۴) میوه‌ها و سبزی‌ها

۱۴ کدام روش برای نگهداری غذا در مدت طولانی مناسب نیست؟

(۱) نگهداری در ظرف‌های دربسته (۲) کنسروکردن

(۳) فریزکردن (۴) خشک کردن

درس نامه

حضرت ابراهیم (علیه السلام) یکی از پیامبران بزرگ الهی است. او از نوجوانی تنها خدای یگانه را می‌پرستید. در آن زمان نمرود فرمانروای بتپرست بابل بود.

خداآوند حضرت ابراهیم (علیه السلام) را برای هدایت مردم به سرزمین بابل فرستاده بود. مردم بابل خداهای متعددی را می‌پرستیدند. عده‌ای بتپرست بودند، عده‌ای ماه، خورشید و ستارگان را می‌پرستیدند و عده‌ای هم نمرود را خدای خود می‌دانستند.

حضرت ابراهیم در هر جایی که مردم را می‌دید با هدایت، راهنمایی و آوردن نشانه‌هایی از قدرت بی‌همتای پروردگار، آن‌ها را به خدای پرستی دعوت می‌کرد.

ابراهیم با دلسوزی به آن‌ها می‌گفت: «بتهای چوبی و سنگی خدای شما نیستند». هر روز عده‌ای از مردم به خدای ابراهیم ایمان می‌آورند و بتهای خود را می‌شکستند. این خبرها به نمرود رسید و خواست که ابراهیم را به کاخ بیاورند. ابراهیم با قدم‌هایی آهسته و استوار وارد کاخ شد، اما در برابر نمرود سجد نکرد که این کار او سبب خشم نمرود شد و فریاد زد: «ابراهیم، خدای تو کیست؟» حضرت ابراهیم به آرامی اما با افتخار گفت: «همان کسی که آسمان، زمین، من و تو را آفریده است!» ابراهیم از نمرود که ادعای خدایی می‌کرد، خواست خورشید را که خداوند هر روز از مشرق بیرون می‌آورد، از مغرب بیرون بیاورد.

فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأَتَ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ

پروردگار من خورشید را از مشرق می‌آورد. تو (اگر راست می‌گویی و خدا هستی) آن را از مغرب بیاور!

سوره‌ی پقره، آیه‌ی ۱۵۸

پس از این درخواست، نمرود و همراهانش بهت‌زده به ابراهیم نگاه کردند و متوجه ناتوانی خود شدند. ابراهیم از کاخ بیرون رفت تا مردم را به خدای پرستی دعوت کند. خداوند در قرآن به پیامبرش، حضرت ابراهیم (علیه السلام)، درود فرستاده است.

سلام و درود بر حضرت ابراهیم.

سوره‌ی صافات، آیه‌ی ۱۰۹

سلام علی ابراهیم

پرسش‌ها

۱) جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.

الف) خداوند حضرت ابراهیم (علیه السلام) را برای هدایت مردم ..... فرستاده بود.

ب) در زمان حضرت ابراهیم (علیه السلام) ..... فرمانروای بابل بود.

پ) ابراهیم (علیه السلام) از دوران نوجوانی هم تنها ..... را می‌پرستید.

۲) درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

الف) همه‌ی مردم بابل بتپرست بودند.

ب) حضرت ابراهیم در مقابل نمرود به سجده نیفتاد.

پ) نمرود خود را خدای قدرتمند و بزرگ بابل می‌خواند.

۳) ابتدا جاهای خالی را کامل کنید و سپس با نوشتن حرف اول پاسخ‌ها کنار هم، جمله‌ی داخل کادر را کامل کنید.

الف) در زمان حضرت ابراهیم، عده‌ای از مردم بابل به جای خدای یگانه ..... را می‌پرستیدند.

ب) هنگامی که نمرود ادعای خدایی کرد، کسانی که در کاخ بودند از ..... نمرود سر تکان می‌دادند و حرف‌هایش را تأیید می‌کردند.

پ) حضرت ابراهیم (علیه السلام) از نمرود خواست، خورشید را که هر روز از ..... بیرون می‌آید، از غرب بیرون بیاورد.

ت) حضرت ابراهیم (علیه السلام) با قدم‌های استوار وارد ..... نمرود شد.

ث) پادشاه بابل در زمان ابراهیم (علیه السلام) ..... بود.

حضرت ابراهیم (علیه السلام) بزرگ‌ترین ..... تاریخ است.

۴) به سوال‌های زیر پاسخ دهید.

الف) مردم بابل در زمان حضرت ابراهیم (علیه السلام) چه چیزهایی را می‌پرستیدند؟

ب) حضرت ابراهیم (علیه السلام) در مقابل سوال نمرود که پرسید «خدای تو کیست» چه پاسخی داد؟

پ) حضرت ابراهیم (علیه السلام) برای اثبات حقانیت خداوند و حرف‌های خود از نمرود خواست که چه کاری انجام دهد؟

ت) حضرت ابراهیم (علیه السلام) برای دعوت مردم به خداپرستی به آنان چه می‌گفت؟

ث) مردم بعد از ایمان آوردن به خدای یگانه چه می‌کردند؟

۵) خداوند در چه سوره‌ای به حضرت ابراهیم (علیه السلام) سلام و درود فرستاده است؟

(۱) سوره‌ی ابراهیم (۲) سوره‌ی صافات (۳) سوره‌ی بقره (۴) سوره‌ی حمد

۶) نام چهاردهمین سوره‌ی قرآن چیست؟

(۱) آنبا (۲) محمد (۳) نوح (۴) ابراهیم

۴ کدام گزینه، تغییر در خانواده محسوب نمی‌شود؟

نظافت خانه

مهاجرت

بچه‌دار شدن

ازدواج کردن

(۴)

(۳)

(۲)

(۱)

۵ پدر و مادر با ازدواج فرزندان و بچه‌دارشدن آن‌ها صاحب می‌شوند.

(۴) همه‌ی موارد

(۳) فرزند

(۲) نوه

(۱) نتیجه

۶ به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

الف) چه تغییراتی ممکن است با گذشت زمان در خانواده اتفاق بیفتد؟ (۳ مورد)

ب) پدر و مادر چگونه صاحب «نوه» می‌شوند؟

پ) با ازدواج فرزندان، چه تغییر مهمی در خانواده رخ می‌دهد؟

ت) برخی از علّت‌های دورافتادن افراد از خانواده را توضیح دهید.

ث) چه تغییراتی ممکن است در خانواده اتفاق بیفت و اندازهٔ خانواده و (تعداد اعضای آن) را تغییر بدهد؟ (۳ مورد)

۷ در خانواده‌های زیر با گذشت زمان چه تغییراتی در خانواده ایجاد شده است؟

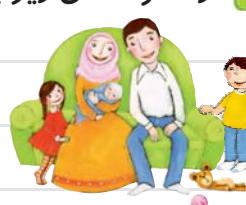
(۴)

(۳)

(۲)

(۱)

۲۶۸

درس نامه

۸ برخی از خانواده‌ها در نزدیکی خانهٔ پدربزرگ و مادربزرگشان زندگی می‌کنند و در برخی از خانواده‌ها، پدربزرگ و مادربزرگ با اعضای خانواده زندگی می‌کنند.

به همه‌ی اعضای خانواده کمک می‌کنند.
در مواقع لازم به جای پدر و مادر از ما مراقبت می‌کنند.
تجربه‌های خود را در اختیار ما می‌گذارند.
برای ما قصه می‌گویند.

و ...

بعضی از کارهایی که پدربزرگ و مادربزرگ
برای ما انجام می‌دهند

بعضی از کارها را می‌توانیم از پدربزرگ و مادربزرگ یاد بگیریم.
ما پدربزرگ و مادربزرگ خود را دوست داریم و به آن‌ها احترام می‌گذاریم. همچنین سعی می‌کنیم در کارهایی
که آن‌ها نمی‌توانند انجام دهند به آن‌ها کمک کنیم.
خداآوند در قرآن کریم به انسان‌ها فرموده است:

بے پدر و مادر نیکی کنید و چنان‌چه پیر شدند، با نرمی و مهربانی با آن‌ها سخن بگویید.
سوره‌ی اسراء، آیه‌ی ۲۳

• **شجره‌نامه** یا **درخت خانوادگی** نشان می‌دهد که افراد
یک خانواده چه نسبتی با هم دارند.

پرسش‌ها

۱ جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

(الف) گاهی پدربزرگ و مادربزرگ به جای پدر و مادر از ما ..... می‌کنند.

(ب) خداوند در آیه‌ی ۲۳ سوره‌ی اسراء فرموده است: به پدر و مادر نیکی کنید و چنان‌چه پیر شدند، با ..... و ..... با آن‌ها سخن بگویید.

(پ) درخت خانوادگی یا ..... نشان می‌دهد که افراد یک خانواده چه نسبتی باهم دارند.

(۲) درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

(الف) ما تجربه‌های خود را به پدربزرگ و مادربزرگ انتقال می‌دهیم.

(ب) پدربزرگ‌ها و مادربزرگ‌ها به ما کمک می‌کنند.

(۳) به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

(الف) پدربزرگ و مادربزرگ چه کارهایی برای ما انجام می‌دهند؟ چند مورد را نام ببرید.

☒	☐
☐	☒

ب) شجره‌نامه چیست؟

- پ) با توجه به معنی آیه‌ی ۲۳ سوره‌ی اسراء خداوند درباره‌ی پدر و مادر چه سفارشی به ما کرده است؟
- ت) مادربزرگ در داستان هدیه‌ی خدا در برابر محبت‌های نوه‌اش، چه دعا‌یی کرد؟ این دعا یعنی چه؟
- ث) منظور مادربزرگ در داستان هدیه‌ی خدا از این‌که به نوه‌اش می‌گفت تو دست منی، تو پای منی، تو گوش منی ... چه بود؟
- ج) شجره‌نامه چه چیزی را نشان می‌دهد؟

۴ نام دیگر شجره‌نامه چیست؟

- (۱) درخت خانوادگی (۲) درخت دوستی (۳) درخت همسایگی (۴) درخت زندگی

۵ خداوند در سوره‌ی اسراء درباره‌ی نیکی به چه کسانی سخن گفته است؟

- (۱) پدربزرگ و مادربزرگ (۲) خواهر و برادر

- (۳) همه‌ی گزینه‌ها (۴) مادر و پدر

۶ چرا خداوند به مادربزرگ نوه‌ی خوب و مهربان هدیه داده بود؟

- (۱) چون مادربزرگ پیر شده بود و نمی‌توانست کارهایش را انجام دهد.

- (۲) به خاطر این‌که مادربزرگ زنی مهربان و مؤمن بود.

- (۳) به خاطر جبران محبت‌های مادربزرگ در دوران کودکی به مادربزرگش.

- (۴) چون مادربزرگ همیشه از خدا می‌خواست که به او نوه بدهد.

۲۷۰

درس نامه

وقتی قرار است در خانه یا مدرسه کاری را انجام دهیم، با همکاری یکدیگر می‌توانیم آن کار را بهتر و سریع‌تر انجام دهیم.

اگر همه‌ی کارها به عهده‌ی یک نفر باشد، ممکن است او خسته شود؛ همچنین ممکن است کارها به موقع و با کیفیت مناسب انجام نشوند، اما با همکاری می‌توان نتیجه‌ی کارها را بهبود بخشید.

نکته خانواده، اولین اجتماعی است که ما در آن کنار هم زندگی می‌کنیم و یاد می‌گیریم چگونه کارها و مسئولیت‌ها را بین خودمان تقسیم کنیم.

ما وظیفه داریم در کارهای خانه به پدر و مادر خود کمک کنیم. همچنین می‌توانیم به برادر یا خواهر خود در کارها

پاسخنامه‌ی تشریحی

پاسخنامہ تشریحی ریاضی

پاسخ پرسش‌های فصل ۱

୨ , ୭ , ୮ , ୯ , ୧୧ , ୧୯ , ୧୪ , ୧୮ , ୨୦ , ୨୩

١

1° , 15° , 20° , 25° , 30° , 35° , 40°

(ب)

Y , YF , YI , YA , YD , YU , YQ , YG , YS

پ

○, ۱, ۳, ۶, ۱۰, ۱۵, ۲۱, ۲۸, ۳۶

ت

A horizontal number line with tick marks every 1 unit, labeled from -100 to 100 . Red arrows point to the right from each integer starting at -100 up to 0 .

۴

၃၆ , ၃၈ , ၄၀ , ၄၂ , ၄၄ , ၄၆ , ၄၈

٦

15, 18, 21, 24, 27, 30, 33

۲

A horizontal sequence of numbers from 10 to 100. Red arrows point downwards from each number to the next in the sequence: 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100.

ت

پیش تارو ز هفتم ۱۴ شکلات خورده شده؛ یعنی در روز هفتم همهٔ شکلات‌های او تمام شده است.

ب) عددها ۸ تا ۸ تا اضافه می‌شوند:

$$2, 10, 18, 26, 34, 42$$

$+8$

$$45, 48, 51, 54, 57, 60$$

$+3$

الف) عددها ۳ تا ۳ تا اضافه می‌شوند: **۵**

$$26, 22, 18, 14, 10, 6$$

-4

$$40, 35, 30, 25, 20, 15$$

-5

ت) عددها ۴ تا ۴ تا کم می‌شوند:

$$10, 20, \boxed{30}$$

$+10$

$$10 + 10 + 10 = \boxed{30}$$

الف) تعداد مربع‌های کل شکل برابر ۳۰ تاست. **۴**

$$6, 12, \boxed{18}$$

$+6$

$$6 + 6 + 6 = \boxed{18}$$

ب) تعداد مربع‌های کل شکل برابر ۱۸ تاست.

$$3, 6, 9, 12, \boxed{15}$$

$+3$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 = \boxed{15}$$

پ) تعداد مربع‌های کل شکل برابر ۵ تاست.

$$4 + 4 + 4 + 4 = 16$$

حالت ۱: دسته‌بندی ۴ تایی:

$$4, 8, 12, 16$$

$+4$

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 16$$

حالت ۲: دسته‌بندی ۲ تایی:

$$2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16$$

$+2$

$$8 + 8 = 16$$

حالت ۳: دسته‌بندی ۸ تایی:

$$8, \boxed{16}$$

$+8$

در نتیجه هر سه حالت نشان می‌دهد که شکل ۱۶ مربع دارد.

ب) برای این شکل ۴ دسته‌بندی می‌توان نوشت:

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 20$$

حالت ۱: دسته‌بندی ۲ تایی:

$$2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20$$

$+2$

$$4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 20$$

حالت ۲: دسته‌بندی ۴ تایی:

$$4, 8, 12, 16, 20$$

$+4$

پاسخ‌نامه‌ی تشریحی فارسی

پاسخ پرسش‌های ستایش

۱ صمیمی - ستایش - کینه

پاسخ پیشنهادی: صمیمی ← آیدا و سیما دوستان صمیمی یکدیگر هستند.

ستایش ← شاعران بسیاری خدا را ستایش کردند.

کینه ← مادر من هیچ گاه کینه‌ی کسی را به دل نمی‌گیرد.

روشن - صاف - غذا - محمود ۲

آفرید

بی کینه

رنگارنگ

۳

الف) خدایی که از بوی گل بهتر و از خنده‌ی مادر مهربان‌تر است. ب) خداوندا به ما دلی پاک و بدون دشمنی مثل آب بده، دلی که مثل آفتاب گرم و روشن (مهربان با دیگران) باشد.

نام بام / راز زار / سبز شیر ۵

روشن ← تیره / بخشندۀ ← خسیس / گرم ← سرد / خنده ← گریه / شب ← روز ۶

الف) خداوند آب، هوا و درختان را خلق کرد.

ب) او پروانه‌های قشنگ و زیبا را پدید آورده است.

الف) ایمان کتاب را بست. ب) دانش‌آموزان و سایلشان را برداشتند. پ) او تلویزیون را خاموش کرد. ت) احمد لباسش را پوشید.

۷ گزینه‌ی «۳»

۸ گزینه‌ی «۳»

پاسخ پرسش‌های درس ۱

۱ کینه: دشمنی / اطراف: دور و بر / صمیمی: همدل / ثبت نام: نامنویسی / دلوپس: نگران / قناد: شیرینی‌پز

الف) قبلًا ب) نمی‌خورند پ) قلقلک ت) عادت ث) مغازه ۲

دوستان - لحظات - وسائل - گلستانه‌ها - خاطرات ۳

تشکر - محله - قنادی - بچه‌ها - دقّت - معّرفی - متوجه - اول ۴

با خنده باز از من / پرسید: در چه حالی / کردم تشکر از او / گفتم که خوب و عالی ۵

در دست پیر او بود / باز آن عصای زیبا / خندید و قلقلک داد / با آن عصا دلم را

جملات یعنی چند جمله. ۶

کودکان یعنی چند کودک.

حوادث یعنی چند حادثه.

صدایها یعنی چند صدا.

مسجد یعنی چند مسجد.

۱۱ گزینه‌ی «۴»

۱۰ گزینه‌ی «۴»

۹ گزینه‌ی «۳»

۸ گزینه‌ی «۲»

۱۵ گزینه‌ی «۴»

۱۲ گزینه‌ی «۴»

۱۳ گزینه‌ی «۴»

۱۲ گزینه‌ی «۲»

۱۸ گزینه‌ی «۳»

۱۷ گزینه‌ی «۳»

۱۷ گزینه‌ی «۲»

پاسخ پرسش‌های درس ۲

۱ (الف) سریع (ب) طبیب (پ) حکیم (ت) مسابقات (ث) استخر (ج) گفت و گوچ (ح) حیرت (خ) موزه

۲ (ات): موضوعات - نظرات - تمرینات - تعطیلات - انتخابات - تصمیمات

۳ (ها): کتاب‌ها - رشته‌ها - پیشرفت‌ها - بحث‌ها - بوته‌ها - رتبه‌ها

۴ (ان): طبیبان - حاکمان - چشمان - نزدیکان - هزاران - پسران

۵ (الف) تصمیم - موضوع (ب) صنوبر - عصبانی (پ) راهنمایی - نامنویسی (ت) تنگ - قوری

۶ (آسان ≠ سخت / شور ≠ شیرین / گذشته ≠ آینده / اصلی ≠ فرعی / تند ≠ کند / دانا ≠ نادان / بیرون ≠ درون / گریه ≠ خنده

۷ (اگر ورزشی را با نظم و ترتیب و پیوسته انجام دهید، می‌توانید به خوبی در آن پیشرفت کنید.

۸ (سفالی - صورتی - فیروزه‌ای - صنوبر - گذشته‌های - هزاران - قبل - باستان‌شناسان

۹ (الف) نگاه کردم (ب) نگاه کردی (پ) نگاه کرد (ت) جمع کردیم (ث) جمع کردید (ج) جمع کردند

۱۰ (پزشک ← طبیب / رتبه ← مقام / استادانه ← ماهرانه / پادشاه ← حاکم / بگومگو ← دعوا /

۱۱ (بحث ← گفت و گو

۱۲ (مکان فرهنگی ← کتابخانه و سینما / مکان آموزشی ← دبستان / مکان ورزشی ← استادیوم /

۱۳ (مکان دینی ← مسجد / مکان بهداشتی ← بیمارستان / مکان تفریحی ← بوستان / مکان تجاری

۱۴ (فروشگاه، بازار / مکان مسکونی ← خانه

۱۵ (گزینه‌ی «۳»)

۱۶ (گزینه‌ی «۴»)

۱۷ (گزینه‌ی «۱»)

- ۸** کودک + انه ← کودکانه / دختر + انه ← زنانه / مرد + انه ← مردانه
- ۹** در آفریده‌های خداوند، چیزهای عجیب و شگفت‌انگیزی وجود دارد.
- ۱۰** خلاقانه - دلاورانه - مهربانانه - دوستانه - مؤدبانه
- ۱۱ گزینه‌ی «۳»
- ۱۲ گزینه‌ی «۴»
- ۱۳ گزینه‌ی «۱»
- ۱۴ گزینه‌ی «۴»
- ۱۵ گزینه‌ی «۲»
- ۱۶ گزینه‌ی «۳»
- ۱۷ گزینه‌ی «۳»
- ۱۸ گزینه‌ی «۲»
- ۱۹ گزینه‌ی «۲»
- ۲۰ گزینه‌ی «۴»
- ۲۱ گزینه‌ی «۲»

پاسخ‌نامه‌ی تشریحی علوم

پاسخ پرسش‌های درس ۱

- ۱** الف) مشاهده **(ب)** اینترنت **(پ)** پرسش **(ت)** دسته‌بندی **(ث)** کتبی **(ج)** مرتبی بهداشت
- ۲** الف) نادرست **(ب)** نادرست **(پ)** درست **(ت)** درست **(ث)** درست **(ج)** نادرست
- ۳** دانش آموزان بیشتر چه کتاب‌هایی می‌خوانند؟ ← طرح سؤال / مریم اطلاعات جمع آوری شده را در جدول یادداشت می‌کند. ← تهیی گزارش / علی برای یافتن پاسخ سؤال خود از افراد متخصص کمک می‌گیرد. ← مصاحبه / نسیم سؤالات خود را به صورت کتبی می‌نویسد. ← طرح سؤال
- ۴** روش‌های جمع آوری اطلاعات: مشاهده، مصاحبه، پرسشنامه. مشاهده، جمع آوری اطلاعات با حواس پنج گانه است. مصاحبه، پرسیدن شفاهی سؤال‌ها از افراد آگاه است و پرسش نامه، پرسیدن سؤال‌ها به صورت کتبی است.
- ۵** مرتبی بهداشت - پزشک - متخصص تغذیه
- ۶ گزینه‌ی «۳»
- ۷ گزینه‌ی «۴»
- ۸ گزینه‌ی «۳»
- ۹ گزینه‌ی «۴»

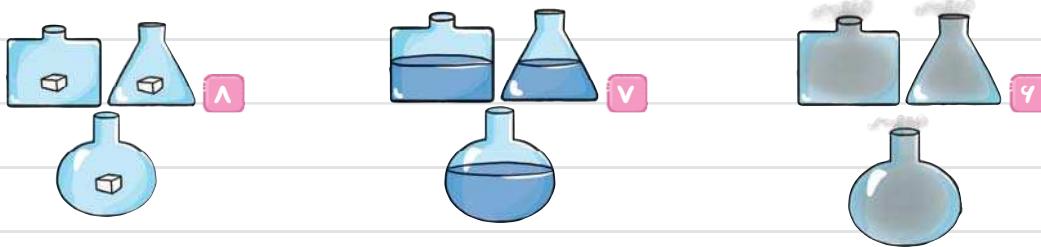
پاسخ پرسش‌های درس ۲

- ۱** الف) شرایط مناسب **(ب)** غذای **(پ)** تولید - انقضا **(ت)** انرژی **(ث)** نگهدارنده **(ج)** فریزر (جاixin)
- ۲** الف) نادرست **(ب)** نادرست **(پ)** نادرست **(ت)** درست **(ث)** درست **(ج)** نادرست **(ج)** درست
- ۳** چربی‌ها ← روغن کنجد، کره / نان و غلات ← ذرت / گوشت و تخم مرغ ← مرغ، ماهی / میوه‌ها و سبزی‌ها ← سیر، موز، گوجه‌فرنگی
- ۴** به موادی که به برخی خوراکی‌ها اضافه می‌کند تا دیرتر فاسد شوند و مدت بیشتری بتوان آن‌ها را سالم نگه داشت.

- ۱ گروه: ۱ گوشت، حبوبات، لبیات و تخم مرغ، ۲ نان، غلّات و سیب زمینی ۳ چربی ها و میوه ها و سبزی ها
 ۴ حبوبات (مانند نخود و لوبیا)، لبیات (مانند کشک) - غلّات (رشته ای آش) - سبزیجات (سبزی آش، سیر، پیاز)
 ۵ یخ زدن ← گوشت، مرغ، سبزی / خشک کردن ← نان، میوه، سبزی / نگهداری در یخچال ← نان،
 میوه، سبزی / نگهداری در جای خشک و خنک ← آجیل، حبوبات
 ۶ گزینه هی «۴» ۷ گزینه هی «۳» ۸ گزینه هی «۴»
 ۹ گزینه هی «۱» ۱۰ گزینه هی «۳» ۱۱ گزینه هی «۳»
 ۱۲ گزینه هی «۱» ۱۳ گزینه هی «۱» ۱۴ گزینه هی «۲»

پاسخ پرسش های درس ۳

- ۱ (الف) هوا ب) کپسول هوا - اکسیژن پ) گاز ت) سرما - گرما
 ۲ (الف) نادرست ب) نادرست پ) درست ت) درست ث) درست ج) نادرست چ) درست
 ۳ انجاماد ← قرار دادن آب در فریزر، تهیه بستنی یخی / ذوب ← مایع شدن شکلات جامد، آب شدن
 کوه های یخ در قطب شمال، کوچک شدن آدمبرفی، نرم شدن کره بیرون از یخچال / تبخیر ← خشک شدن سبزی
 ۴ جامد: سیم مسی، کفش، پلاستیک، شیشه / مایع: روغن زیتون، دوغ، بنزین، الکل، نوشابه / گاز: کربن
 دی اکسید، اکسیژن
 ۵ تغییر حالت های اتفاق افتاده: ذوب ← زمانی اتفاق افتاد که مریم شکلات را روی بخار کتری قرار داد و
 شکلات شروع به نرم شدن کرد.
 انجاماد ← زمانی اتفاق افتاد که مریم شکلات های مایع را درون فریزر قرار داد.

۳۵۴

پاسخ پرسش های درس ۴

- ۱ (الف) ترازو ب) حجم پ) گرم ت) سه هزار ث) ماده
 ۲ (الف) نادرست ب) درست پ) درست ت) نادرست ث) نادرست
 ۳ یک کیسه سیب زمینی ← کیلو گرم / یک قالب کرده ← گرم / یک کیسه برنج ← کیلو گرم / یک

۱ (الف) زیرا حلیمه، محمد را به صحرای آورده بود تا او را در هوای پاک صحرا بزرگ کند، بعد هم سالم به خانواده اش برگرداند. **۲** (ب) خدابرست - شجاع - مهربان - امین - باذب **(پ)** به دلیل گرمای سوزان بیابان و خطر گرگ، نیش مار و عقرب **(ت)** گردنبند را باز کرد و مؤدبانه گفت: «مادر، از این گردنبند هیچ کاری برنمی‌آید. من کسی را دارم که همیشه و همه‌جا با من است. او را از خطرها حفظ می‌کند.» **۳** (ث) زیرا می‌دانست گردنبند نمی‌تواند او را از خطرها حفظ کند.

۴ گزینه‌ی «۴»

۵ گزینه‌ی «۲»

۶ گزینه‌ی «۱»

پاسخ پرسش‌های درس ۴

۱ (الف) بابل **(ب)** نمرود **(پ)** خداوند

۲ (الف) نادرست؛ مردم بابل خدایان متعددی را می‌پرستیدند. **۳** (ب) درست **(پ)** درست

۴ (الف) بت‌ها **(ب)** ترس **(پ)** شرق **(ت)** کاخ **(ث)** نمرود

حضرت ابراهیم (علیه‌السلام) بزرگ‌ترین **بت‌شکن** تاریخ است.

۵ (الف) عده‌ای بت، ماه، خورشید و ستارگان و عده‌ای هم نمرود را خدای خود می‌دانستند.

۶ (ب) حضرت ابراهیم (علیه‌السلام) به آرامی، اما با افتخار گفت: «همان کسی که آسمان، زمین، من و تو را آفریده است!»

۷ (پ) حضرت ابراهیم (علیه‌السلام) از نمرود خواست تا خورشید را که خداوند هر روز از مشرق بیرون می‌آورد، از مغرب بیرون بیاورد.

۸ (ت) با دلسوزی به آن‌ها می‌گفت: «بت‌های چوبی و سنگی خدای شما نیستند.»

۹ (ث) هر روز عده‌ای از مردم به خدای ابراهیم ایمان می‌آورند و بت‌های خود را می‌شکستند.

۱۰ گزینه‌ی «۴»

۱۱ گزینه‌ی «۲»

۱۲ گزینه‌ی «۳»

۱۳ گزینه‌ی «۱»

پاسخ پرسش‌های درس ۵

۱ (الف) درس گرفتن **(ب)** حق - باطل **(پ)** اسلام

۲ (الف) درست **(ب)** نادرست؛ ما هر ساله در ماه محرم یاد آن بزرگواران را زنده نگه می‌داریم.

۳ ← نام خواهر امام حسین (علیه‌السلام) ← حضرت زینب (سلام الله علیها) / نام مادر امام حسین (علیه‌السلام) ←

حضرت فاطمه (سلام الله علیها) / یار و فادر و برادر امام حسین (علیه‌السلام) ← حضرت ابوالفضل (علیه‌السلام) /

نام پدر امام حسین (علیه‌السلام) ← امام علی (علیه‌السلام)

ب) نادرست؛ وقتی فرزندان بزرگ می‌شوند و ازدواج می‌کنند، خانواده‌های جدیدی به وجود می‌آید.

پ) نادرست؛ با تولد یک بچه‌ی دیگر، تعداد اعضای خانواده تغییر می‌کند و بیشتر می‌شود.

۳ پدر و مادر ← با گذشت زمان پیر می‌شوند. / تحصیل یا کار ← اعضای خانواده برای این اهداف ممکن است برای مدتی از هم دور شوند. / خانواده‌ی جدید ← با ازدواج فرزندان به وجود می‌آید.

۴ گزینه‌ی «۲»

۵ **الف)** ازدواج فرزندان، پیرشدن پدر و مادر، تولد بچه‌ی دیگر و ... **ب)** با ازدواج فرزندان و بچه‌دارشدن آن‌ها پدر و مادر، صاحب «نوه» می‌شوند. **پ)** خانواده‌های جدیدی به وجود می‌آید. **ت)** گاهی ممکن است بعضی از اعضای خانواده برای تحصیل در دانشگاه یا کار به شهر دیگری بروند و مدتی دور از خانواده زندگی کنند.

ث) ازدواج یکی از اعضای خانواده، تولد یک فرزند دیگر، مهاجرت یکی از اعضای خانواده، طلاق و جدایی در خانواده، فوت یکی از اعضای خانواده

۱ **v** با تولد یک بچه‌ی دیگر تعداد اعضای خانواده بیشتر شده است. **۲** بعضی از اعضای خانواده برای تحصیل یا کار به شهر دیگری رفتند و دور از خانواده زندگی می‌کنند. **۳** فرزندان بزرگ شدن و ازدواج کردند و خانواده‌های جدیدی به وجود آمدند. **۴** پدر و مادر پیر شده‌اند.

پاسخ پرسش‌های درس ۷

۱ **الف)** مراقبت **ب)** نرمی - مهربانی **پ)** شجره‌نامه

۲ **الف)** نادرست؛ پدر بزرگ‌ها و مادر بزرگ‌ها، تجربه‌های خود را به ما می‌گویند. **ب)** درست

۳ **الف)** گاهی به جای پدر و مادر از ما مراقبت می‌کنند، به ما محبت می‌کنند، خیلی چیزها به ما یاد می‌دهند و ....

ب) شجره‌نامه یا درخت خانوادگی نشان می‌دهد که افراد یک خانواده چه نسبتی با یکدیگر دارند. **پ)** خداوند از بندگان می‌خواهد به پدر و مادر نیکی کنند و چنان‌چه پیر شدن، با نرمی و مهربانی با آن‌ها سخن بگویند. **ت)** الهی

خدا دستت را بگیره عزیزم! یعنی خداوند همیشه و در همه‌ی کارها کمکت کند. **ث)** منظورش این بود که پیر شده‌ام و نمی‌توانم کارهایم را به خوبی انجام دهم و زمانی که تو در انجام کارها به من کمک می‌کنی مانند چشم، گوش، دست و پای من هستی و انگار که خودم کارها را انجام می‌دهم. **ج)** شجره‌نامه نشان می‌دهد که افراد یک خانواده چه نسبتی باهم دارند.

۴ گزینه‌ی «۳» **۵** گزینه‌ی «۱» **۶** گزینه‌ی «۱»

پاسخ پرسش‌های درس ۸

۱ **الف)** همکاری **ب)** تقسیم